

egoism, care nu are nicio legătură cu Evanghelia și cu duhul Bisericii lui Hristos. Îmi va spune cineva: „Ce trebuie să facem? Îi vom lăsa pe copiii noștri slobozi?”. Nu. Neapărat vom spune cuvântul lui Dumnezeu, îi vom învăța cu vreme și fără de vreme, dar vom învăța să lucrăm așa cum lucrează Dumnezeu.

Îmi amintesc că oarecând un tată a venit în Sfântul Munte și l-a întrebat pe un mare nevoitor: „Gheronda, sunt tată, am copii, ce trebuie să fac?”. Iar Starețul i-a spus: „Să-l imiți pe Tatăl cel ceresc”. Ce a vrut să-i spună? A vrut să-i spună că, așa cum Tatăl cel ceresc nu are un mod de a fi rigid, care prinde și le zdrobește pe toate, ci folosește toate cunoștințele, toate datele, totul ca să-l ajute pe copil să se apropie corect de Împărăția lui Dumnezeu, folosește chiar și sâmbăta pentru om, iar nu omul pentru sâmbătă, așa și părintele pământesc, adică voi, părinții, trebuie să învățați că orice lucru putem să-l folosim corect, la momentul potrivit, fiind vorba să-l ajutăm pe copilul nostru să se apropie în mod corect de Hristos. Și i-a spus Starețul oarecând unui duhovnic, unui preot care a mers acolo și l-a întrebat: „Ce să facem Gheronda? Astăzi oamenii fac multe păcate. În general oamenii fac multe păcate; aleargă pe aici și pe acolo. Pe baza sfintelor canoane trebuie să li se aplice epitimii, pentru că *Pidalionul* (Cârma) așa spune”. Și acest preot, purtat de zelul cel bun, crezând că astfel apără oarecum sfintele canoane și, având impresia că își asumă sarcina de polițist al lui Dumnezeu și se îngrijește să nu cadă idolul lui Dumnezeu, preferă să fie foarte aspru decât să se adapteze, să facă o economie. Și i-a spus Starețul: „Părinte, *Pidalionul* de aceea se numește cârmă, pentru

că poți să-l îndrepti spre dreapta sau spre stânga, ca să-l scoată pe om dincolo. Tu ai prins cârma și o ții numai drept". Și i-a arătat în față: „Vezi, dacă vei merge acolo sus pe stânci vei cădea. Încetează să mai mergi în acest fel pentru că vei mântui *Pidalionul* și-l vei distruge pe om". „Dar *Pidalionul* s-a alcătuit ca să-l ajute pe om", i-a zis preotul. „Și Hristos a venit în lume ca să-l mântuiască pe om", i-a răspuns Starețul. Astfel, tatăl, părintele, să înțeleagă că sunt dați când trebuie să se facă că nu vede nimic și sunt dați când, desigur, trebuie să mustre și să certe și să se facă aspru. Însă **„vreme este pentru orice lucru"**, spune înțeleptul Solomon. Pentru fiecare lucru există și un timp potrivit. Și, în mod sigur, pentru lucruri mai aspre și pentru o disciplină impusă în niciun caz nu se recomandă vârsta adolescenței, ci vârsta copilăriei.

Voi spune ceva ce observăm cu multă tristețe, să zicem în spațiul grecesc, mai mult în Cipru și în Grecia. Că copilul nostru, de atunci de când este mic, începe să aibă parte de o educație bolnăvicioasă. O astfel de educație care are drept centru propriul nostru egoism, care se manifestă în felul atitudinii noastre față de copil. Și apoi, când va veni vremea ca să crească copilul și va continua să lucreze în chip egoist – și știți bine că două egoisme nu încap în același loc – când va veni ceasul în care copilul va acoperi cu propriul său egoism egoismul tatălui și al mamei, atunci încep conflictele. Să vă dau un exemplu. De multe ori vedem venind în biserică părinți împreună cu copiii lor și sunt în biserică două-trei sute de persoane și cinci sau șase copii. Vine și părintele, bunul nostru creștin, care-și aduce copilul în biserică. Își lasă copilul în biserică și copilul începe să creeze o situație de nesufe-

rit, să alerge în sus și-n jos, să scandalizeze lumea, să se cațere pe sfeșnicele mari, pe strane, pe scaune, să arunce lumânări, să adune lumânări aprinse, să pârlască lumea, iar părintele să-l urmărească cu mare mândrie. Și nu îndrăznește să-i spună copilului său „stai cuminte”. Iar dacă cumva altcineva își pierde răbdarea și-i zice copilului „stai cuminte” sau îi spune tatălui său „scoate-l pe copilul tău puțin afară”, atunci se scandalizează părintele copilului: „De ce să-i spună copilului meu aceste cuvinte?”.

În altă situație, într-un oarecare loc șed niște oameni și intră un părinte împreună cu copilul său. De doi ani sau patru ani. Și în acest loc se vorbește ceva serios, are loc o discuție serioasă. El intră, oamenii îl salută pe părintele respectiv și pe copil și încearcă să continue discuția. Iar bunul tată sau buna mamă încep să vorbească ei înșiși cu copilul lor ca să atragă atenția tuturor, să-i zică copilului să spună o poezie, sau să spună o rugăciune pe care a învățat-o de curând și astfel toți să se întoarcă spre copil. Acesta este un lucru bolnăvicios. Deoarece copilul nu are capacitatea de a înțelege nici ce se întâmplă în biserică, nici ce se întâmplă în salon și învață astfel să fie centrul lumii, centrul tuturor. Dacă pătrunde înlăuntrul său această simțire, atunci când se va mări și va fi de cincisprezece, șaisprezece ani va ști foarte bine ce face, iar acest egoism pe care și l-a însușit de atunci de când era prunc și copilaș se va manifesta și vom avea rezultate neplăcute. Iar pricina, cu siguranță nu este copilul, ci părintele. Se poate întreba cineva și poate zice: „Pentru ce copiii rușilor stau liniștiți în biserică, la fel și când merg la vreo conferință? Când intră în vreun magazin, copiii mici ai englezilor nu fac gălăgie, iar copiii

rușilor stau câte cinci ore drepti în biserică. În vreme ce copiii noștri înțeleg să tulbure lumea și nu stau nici două minute liniștiți și nu au respect pentru nimic. Așadar, ce se întâmplă? Care este pricina acestui lucru?". Priviți ce se întâmplă în jur. De ce oare copiii mici ai străinilor, ai europenilor, sunt atât de disciplinați, iar copiii noștri sunt atât de vioi și nestatornici? Dacă vom analiza tema, vom vedea în spatele acestor lucruri și la baza lor egoismul părinților, care se manifestă prin faptul de a-l învăța pe copilul său să lucreze ca și cum ar fi centrul tuturor. În vreme ce la această vârstă copilul trebuie să fie educat, să fie pedepsit, să i se impună disciplina. Să fie pusă în lucrare acea lege despre care Scriptura zice că: „**Cine cruță nuiăua, urăște pe fiul său**” (*Pilde* 13, 20). Acela care se întristează să-l bată pe fiul său, acela înseamnă că-și urăște copilul. Și paradoxul care este? Că, atunci când este micuț și prunc, atunci nu-l educă cu nuiăua. Când, însă, se face de cincisprezece ani și începe să nu-l ia în seamă pe tatăl său și ajunge la limită și tatăl ajunge să plătească greșelile pe care le-a făcut de când copilul era prunc, atunci își aduce aminte de nuiă, își aduce aminte de poliție, își aduce aminte de Minister, de biroul de bunăstare, de psihologi, de sociologi, de psihiatri și de duhovnici. Colaborează cu toți și cu toate pentru ca iarăși să-l supună pe copilul său, nu pentru că are o simțire corectă, ci pentru că, probabil, nu suportă ca el să fie înlăturat și marginalizat, iar copilul să iasă în față. Însă cred că este momentul în care copilul îi plătește cu moneda pe care tatăl său i-a dat-o pe când era mic.

Să vă mai spun și altceva. Un alt factor de bază, spun Sfinții Părinți, care este esențial în a-l învăța pe om să

aibă o atitudine corectă față de altul este problema rugăciunii. Să învățăm să ne rugăm. Rugăciune înseamnă că-mi abandonez întreaga mea existență, toate gândurile mele toate voile mele, toate judecățile mele, toate părerile mele și caut voia lui Dumnezeu pentru că așa ne-a învățat El: „Tatăl nostru Carele ești în ceruri, sfințească-se numele Tău, vie Împărăția Ta, facă-se voia Ta”. Dacă zice „facă-se voia Ta” înseamnă că trebuie să se facă voia Ta, iar nu a mea. Așadar, dacă vom învăța să ne rugăm, atunci negreșit se va crea în sufletul nostru o liniște pentru viitorul copilului nostru, pentru că vom primi simțirea de la harul Duhului Sfânt, din rugăciune, că Dumnezeu conduce lumea, Dumnezeu conduce făptura și că El este adevăratul Tată și adevărata Mamă a copilului nostru. Iar acest Părinte ceresc are mult mai multă dragoste pentru copilul nostru decât avem noi, are mult mai multă grijă, are mult mai multă simțire și mult mai multă putere astfel încât să intervină în sufletul copilului. Și încă mai învățăm că rugăciunea este o lucrare atât de vie încât poate cu adevărat să-l înrăurească pe copil. Copiii sunt uneori nestăpâniți și este cu neputință să accepte să te apropie de ei în vreun fel, precum caii sălbatici, de care merge să se apropie omul și aceia se reped ca să-l sfâșie. Așa sunt unii copii care nu au legătură cu Biserica. Dar dacă te îndepărtezi puțin pentru o anumită perioadă de acest om, de acest copil, de acest tânăr și o pui pe această persoană în rugăciunea ta și trimiți asupra sa lucrarea (energia) rugăciunii, vei vedea că următoarea întâlnire va fi foarte liniștită, plină de atitudine pozitivă.

De multe ori avem anumite experiențe. Pe când eram în Sfântul Munte, pentru o perioadă de timp am

fost arhondar, adică eram răspunzător de cazarea străinilor. Când am devenit preot veneau acolo mulți tineri, oameni de diferite feluri. Anarhiști, comuniști, hinduiști, drogați, orice fel de oameni vă puteți închipui soseau pe neașteptate în Sfântul Munte, fiecare cu propriul său gând. Iar eu, ca cel ce eram răspunzător de străini, după ce le rânduiam un loc pe undeva, mă străduiam să le spun și cinci-șase cuvinte duhovnicești astfel încât acești tineri să fie conduși spre Spovedanie și să aibă și vreun oarecare folos duhovnicesc și să nu plece așa. Vedeam că în prima zi acest lucru era cu neputință să se întâmple. Mergeai să le vorbești și întâmpinai ironii, batjocuri și refuzuri. Dar ne spuneau monahii bătrâni: „Ia uite ce să faci, adună toate numele tinerilor și pune-le mâine la Dumnezeiasca Liturghie și apoi să le vorbești iarăși băieților”. Și într-adevăr, am văzut că după Dumnezeiasca Liturghie, când ne-am rugat pentru acești tineri dificili, îi vedeai, te apropiai de ei și se surpau ca și niște turnuri de hârtie. Nu mai aveau nicio împotrivire față de această lucrare de catehizare. Pentru că premersese lucrarea lui Dumnezeu. Acesta este un subiect foarte important, iar tragedia creștinilor de astăzi tocmai aceasta este, că ne-am învățat să credem că toate se întâmplă prin propriile noastre lucrări, prin învățăturile noastre, prin cuvintele noastre.

Și, atunci când vorbim despre rugăciune, atunci socotim că este o simplă îndatorire, fără urmări. Noi, însă, nu știm că Biserica noastră este prin excelență o Biserică a rugăciunii. Și cea mai înaltă lucrare pe care o poate săvârși Biserica este rugăciunea și cea mai măreață faptă a ei este rugăciunea. Pentru aceasta părinții să învețe, și noi părinții duhovnicești și voi părinții trupești, să

transfigurăm toate situațiile familiei noastre prin rugăciunea noastră. Și când spunem rugăciune nu înțelegem un „Împărate Ceresc” pe care să-l faceți seara, ci acea rugăciune de foc, care iese din adâncul inimii împreună cu multe lacrimi și cu durerea sufletului. Să ne rugăm ca să se facă nu ceea ce vrem noi, ci Dumnezeu, Tatăl cel Ceresc să se descopere pe Sine copilului Său atunci când El voiește, nu atunci când voim noi. Ci când voiește El. Pentru că Hristos îi va grăi omului în ceasul când omul va fi pregătit ca să asculte cuvântul lui Dumnezeu. Pentru că, dacă-i va vorbi în alt ceas, îl va traumatiza. Dacă, însă, îl lasă pe Dumnezeu să premeargă și își supune și el voia și opinia sa voii Tatălui Ceresc, atunci negreșit va veni ceasul în care Dumnezeu va deschide calea și sufletul copilului ca să înțeleagă ce se întâmplă.

Și ca să închei, aș dori să spun că problemele copiilor de astăzi sunt într-o măsură foarte mare problemele părinților. Drept pentru care, dacă dorim să-i vindecăm pe copiii noștri, să venim noi înșine să ne vindecăm mai întâi. Pentru că negreșit avem neputințe duhovnicești. Dacă vom dori să ne vindecăm pe noi înșine, această vindecare duhovnicească va iradia, va înrâuri și va lucra ca un catalizator în familie și va scădea tensiunea și va începe să fie prezent duhul lui Dumnezeu. Și acolo unde este Duhul Domnului, acolo este pace, dragoste, bucurie, îndelungă-răbdare și blândețe. Să ținem și noi acel cuvânt al Sfântului Stareț, care a zis să-L imităm pe Tatăl cel Ceresc și „să fiți voi desăvârșiți precum Tatăl vostru cel Ceresc desăvârșit este” (Matei 5, 48).

Aceste puține gânduri am vrut să vi le spun în acest ceas pe care l-am avut la dispoziție. Nu știu dacă aceste

lucruri reprezintă realitatea, însă cel puțin din mica mea experiență socotesc că așa trebuie să funcționeze ele ca să avem rezultate corecte.

Îi mulțumesc și mă rog ca Dumnezeu, Părintele nostru cel ceresc, al tuturor, să vă dea înțelepciune și chibzuință astfel încât să-i educați pe copiii voștri în mod corect mai întâi spre Împărăția lui Dumnezeu și toate celelalte se vor adăuga copiilor voștri, la timpul lor. Dumnezeu să vă binecuvânteze și să vă ajute!